Cecilie Lønn

Helsenorsk for deg!

NIVÅ A1–B2

FAGBOKFORLAGET

HELSENORSK FOR DEG!

Cecilie Lønn

HELSENORSK FOR DEG!

FAGBOKFORLAGET

Copyright © 2019 by
Vigmostad & Bjørke AS
All Rights Reserved

1. utgave / 1. opplag 2017

ISBN: 978-82-450-2949-9
ISBN (trykt): 978-82-450-2140-0

Tilrettelagt for e-bok: John Grieg, Bergen
Formgiving og forsidedesign: Mari Røstvold
Forsideillustrasjon: Olesya Skorodumova

Forfatteren har mottatt støtte fra Det faglitterære fond.

Spørsmål om denne boken kan rettes til:
Fagbokforlaget
Kanalveien 51
5068 Bergen
Tlf.: 55 38 88 00 Faks: 55 38 88 01
e-post: fagbokforlaget@fagbokforlaget.no
www.fagbokforlaget.no

Materialet er vernet etter åndsverkloven.
Uten uttrykkelig samtykke er eksemplarfremstilling
bare tillatt når det er hjemlet i lov eller avtale med Kopinor.

Innhold

Forord 17

Om *Helsenorsk for deg!* 19

A1 23

KAPITTEL 1 INTRODUKSJON 25

1.1 Alfabetet, tall, geografi og vokabular 25

1.1.1 Diftonger på norsk
1.1.2 Spesielle bokstavkombinasjoner
1.1.3 Kort og lang vokal
1.1.4 Tall: 1–30
1.1.5 Geografi: Landsdeler, fylker og byer i Norge
1.1.6 Kart over Norge
1.1.7 Vokabular: Farger
1.1.8 Vokabular: Kroppen
1.1.9 Vokabular: Indre organer og kroppsdeler
1.1.10 Grammatikk: Personlige pronomen

1.2 Lise Hansen bor i Ålesund 34

1.2.1 Grammatikk: Verb
1.2.2 Grammatikk: Ubestemte artikler
1.2.3 Vokabular: På sykehuset
1.2.4 Vokabular: Pakkeliste for en sykehuspasient

1.3 Marcus er ikke frisk 36

1.3.1 Spørsmål til «Marcus er ikke frisk»

KAPITTEL 2 PÅ SYKEHUSET 39

2.1 Lise jobber på et sykehus 39

2.1.1 Grammatikk: Konstruksjon av spørresetninger

2.2 Lise er på jobb 40

2.2.1 Spørsmål til «Lise er på jobb»
2.2.2 Grammatikk: Ordklasser
2.2.3 Grammatikk: Spørreord
2.2.4 Tid
2.2.5 Skriv riktig spørreord

2.3 Liker du frukt? 43

2.3.1 Vokabular: Frukt

2.4 Liker du grønnsaker? 44

2.4.1 Vokabular: Grønnsaker
2.4.2 Grammatikk: Adjektiv og substantiv i flertall, ubestemt form
2.4.3 Vokabular: Dager
2.4.4 Vokabular: Måneder i året
2.4.5 Vokabular: Årstider i Norge

KAPITTEL 3 MARCUS ER PÅ SYKEHUS 47

3.1 Lise og Daniel 47

3.1.1 Verb i teksten
3.1.2 Grammatikk: Verb (gruppe 1)
3.1.3 Grammatikk: Substantiv i entall og flertall (ubestemt form)
3.1.4 Substantiv
3.1.5 Vokabular: Møbler
3.1.6 Vokabular: Rom i huset
3.1.7 Vokabular: Rom og områder på sykehuset

3.2 Marcus og Anna 52

3.2.1 Spørsmål til «Marcus og Anna»

3.3 Marcus på intensivavdeling 53

3.3.1 Vokabular: Været
3.3.2 Vokabular: Når det regner, trenger vi …
3.3.3 Vokabular: Klær
3.3.4 Vokabular: Ting på kjøkkenet
3.3.5 Les og lær. Ord med motsatt betydning.
3.3.6 De fem sansene

3.4 Sanseverb 57

KAPITTEL 4 DIABETES 59

4.1 Kristoffer Ørland-Bange på sykehuset 59

4.1.1 Spørsmål til «Kristoffer Ørland-Bange på sykehuset»
4.1.2 Tall: 31–1000
4.1.3 Spørsmål til deg
4.1.4 Hvor mye er klokka?
4.1.5 Spørsmål til deg
4.1.6 Hvilken dato er det i dag?
4.1.7 Spørsmål til deg
4.1.8 Eksempler på noen nasjonalitetsord
4.1.9 Grammatikk: Regelrette verb
4.1.10 Grammatikk: Refleksive verb
4.1.11 Sett inn det refleksive pronomenet
4.1.12 Grammatikk: Objektspronomen
4.1.13 Adjektivene i teksten. Husker du disse ordene?

4.2 Kristoffers nye liv 65

4.2.1 Spørsmål til «Kristoffers nye liv»
4.2.2 Les og lær. Ord med motsatt betydning.

4.2.3 Spørsmål til deg
4.2.4 Sett inn *ikke* i setningene. Si setningene.
4.2.5 *Ute* eller *ut*?
4.2.6 *Sitte – stå – sette seg*
4.2.7 Sett inn riktig preposisjon
4.2.8 Hvilke ord mangler?
4.2.9 Vokabular: Å ha det vondt og å være i dårlig form
4.2.10 Vokabular: Å føle seg bra

4.3 Fakta om diabetes 70
4.3.1 Spørsmål til «Fakta om diabetes»

A2 73

KAPITTEL 5 DEMENS 75
5.1 Agathe og Jens Petrus Sørensen 75
5.1.1 Ordliste til «Agathe og Jens Petrus Sørensen»
5.1.2 Spørsmål til «Agathe og Jens Petrus Sørensen»
5.1.3 Pluskvamperfektum
5.1.4 Hvilke ord betyr omtrent det samme? Sett strek mellom ordene.
5.1.5 Sett inn riktig preposisjon eller adverb
5.1.6 Uregelrette verb i teksten
5.1.7 Om 1. futurum
5.1.8 Regelrette adjektiv i ubestemt form
5.1.9 Regelrett gradbøyning av adjektiv
5.1.10 *Den, det, de*?
5.1.11 *Denne, dette, disse*?
5.1.12 *Hans, hennes, deres*?
5.1.13 *Sin, si, sitt, sine*?
5.1.14 Vokabular: Familie
5.1.15 Vokabular: Dyr i norske skoger
5.1.16 Vokabular: Husdyr og dyr på bondegården
5.1.17 Vokabular: Deler av en bygning
5.1.18 Vokabular: Vi har produkter og varer i …

5.2 Agathes verden 89
5.2.1 Spørsmål til «Agathes verden»

5.3 Fakta om demens 90
5.3.1 Ordliste til «Fakta om demens»
5.3.2 Spørsmål til «Fakta om demens»

KAPITTEL 6 HJERTEINFARKT 95
6.1 Veslemøy Kvitfjells historie 95
6.1.1 Ordliste til «Veslemøy Kvitfjells historie»
6.1.2 Spørsmål til «Veslemøy Kvitfjells historie»
6.1.3 Verbets plass i helsetninger
6.1.4 Adverb
6.1.5 Adjektiv og substantiv i flertall, ubestemt og bestemt form

6.1.6 Finn ord med motsatt betydning. Sett strek mellom ordene.
6.1.7 Tidsuttrykk i teksten
6.1.8 Regelrette substantiv (16 kategorier)
6.1.9 Substantiv og adjektiv i entall og flertall, ubestemt form

6.2 Anton og mamma 101

6.2.1 Ordliste til «Anton og mamma»
6.2.2 Spørsmål til «Anton og mamma»

6.3 Fakta om hjerteinfarkt 104

6.3.1 Ordliste til «Fakta om hjerteinfarkt»
6.3.2 Spørsmål til «Fakta om hjerteinfarkt»

KAPITTEL 7 HJERNESLAG 107

7.1 Hans-Ole Bakkevik føler seg ikke bra 107

7.1.1 Ordliste til «Hans-Ole Bakkevik føler seg ikke bra»
7.1.2 Spørsmål til «Hans-Ole Bakkevik føler seg ikke bra»
7.1.3 Hva betyr det motsatte? Sett strek mellom ordene.
7.1.4 Skriv helsetninger. Husk at verbet må være på plass to.
7.1.5 Tidsuttrykk
7.1.6 Modale hjelpeverb og presens
7.1.7 Betydningen til de modale hjelpeverbene
7.1.8 Sett inn riktig refleksivt pronomen

7.2 Fakta om hjerneslag 111

7.2.1 Ordliste til «Fakta om hjerneslag»
7.2.2 Spørsmål til «Fakta om hjerneslag»
7.2.3 Skriv adjektivene og substantivene i ubestemt form flertall
7.2.4 Finn ord og uttrykk i teksten som kan bety det samme som disse ordene

7.3 Marcus får sin diagnose 114

7.3.1 Ordliste til «Marcus får sin diagnose»
7.3.2 Spørsmål til «Marcus får sin diagnose»

Helsenorsk og hverdagsnorsk i del A1–A2 118

B1 123

KAPITTEL 8 SYKEPLEIEREN 125

8.1 Sykepleieren og helsefagarbeideren 125

8.1.1 Ordliste til «Sykepleieren og helsefagarbeideren»
8.1.2 Bøy substantivene i riktig form

8.2 Hvorfor bli sykepleier? 128

8.2.1 Ordliste til «Hvorfor bli sykepleier?»
8.2.2 Sett inn riktig preposisjon og snakk om hva uttrykkene betyr

8.3 En sykepleiers gleder og utfordringer 130
8.3.1 Ordliste til «En sykepleiers gleder og utfordringer»
8.3.2 Spørsmål til «En sykepleiers gleder og utfordringer»

8.4 Evelyn jobber nattevakt på legevakten 134
8.4.1 Ordliste til «Evelyn jobber nattevakt på legevakten»
8.4.2 Spørsmål til «Evelyn jobber nattevakt på legevakten»
8.4.3 Ordfamilie. Sett inn de ordene som mangler.

8.5 Den internasjonale sykepleierdagen og Florence Nightingale. 141
8.5.1 Ordliste til «Den internasjonale sykepleierdagen og Florence Nightingale»
8.5.2 Spørsmål til «Den internasjonale sykepleierdagen og Florence Nightingale»
8.5.3 Sett inn det uregelrette verbet i preteritum

8.6 Helsesøsters rolle 144
8.6.1 Ordliste til «Helsesøsters rolle»
8.6.2 Spørsmål til «Helsesøsters rolle»

KAPITTEL 9 KREFT 149
9.1 Kreft – og ulike behandlingstyper 149
9.1.1 Ordliste til «Kreft – og ulike behandlingstyper»
9.1.2 Spørsmål til «Kreft – og ulike behandlingstyper»

9.2 Forebygging av kreft 154
9.2.1 Ordliste til «Forebygging av kreft»
9.2.2 Spørsmål til «Forebygging av kreft»

9.3 Marcus får feil dosering 156
9.3.1 Ordliste til «Marcus får feil dosering»
9.3.2 Spørsmål til «Marcus får feil dosering»

9.4 Mimmi vil ikke dø. 161
9.4.1 Ordliste til «Mimmi vil ikke dø»
9.4.2 Spørsmål til «Mimmi vil ikke dø»

9.5 Alternativ medisin 165

KAPITTEL 10 SYKDOMSHISTORIER 167
10.1 Einars verdige farvel 167
10.1.1 Ordliste til «Einars verdige farvel»
10.1.2 Spørsmål til «Einars verdige farvel»

10.2 Fakta om Parkinson 173
10.2.1 Ordliste til «Fakta om Parkinson»

10.3 Maria kan danse igjen 173
10.3.1 Ordliste til «Maria kan danse igjen»
10.3.2 Spørsmål til «Maria kan danse igjen»

10.4 Fakta om spiseforstyrrelser 178
10.4.1 Ordliste til «Spiseforstyrrelser»
10.4.2 Spørsmål til «Spiseforstyrrelser»

10.5 Linedans 182
10.5.1 Ordliste til «Linedans»
10.5.2 Spørsmål til «Linedans»
10.5.3 Ordfamilie: Sett inn de ordene som mangler.

10.6 Hvor ble den aktive gutten av? 188
10.6.1 Ordliste til «Hvor ble den aktive gutten av?»
10.6.2 Spørsmål til «Hvor ble den aktive gutten av?»
10.6.3 Bøy de uregelrette verbene

KAPITTEL 11 VAKSINEDEBATTEN 193
11.1 Svineinfluensa (H1N1) 193
11.1.1 Ordliste til «Svineinfluensa (H1N1)»
11.1.2 Spørsmål til «Svineinfluensa (H1N1)»

11.2 Ja til vaksine 196
11.2.1 Ordliste til «Ja til vaksine»
11.2.2 Spørsmål til «Ja til vaksine»

11.3 Setninger med helsenorsk 199
11.3.1 Hud
11.3.2 Å sette på en bandasje
11.3.3 Fordøyelse
11.3.4 Bevegelse og slitasje i kroppen
11.3.5 Oppkast
11.3.6 Blodpropp/drypp
11.3.7 Å besvime og være bevisstløs
11.3.8 Skade på bein
11.3.9 På sykehuset
11.3.10 Antibiotika
11.3.11 Celler og vev
11.3.12 Veien framover etter sykdom
11.3.13 Skifte av skjorte
11.3.14 Røykeavvenning
11.3.15 Mental tilstand og psykologi

KAPITTEL 12 TANKER OG REFLEKSJONER 205
12.1 Til deg 205
12.2 En misfornøyd sykepleierstudent snakker rett fra levra 206
12.2.1 Ordliste til «En misfornøyd sykepleierstudent snakker rett fra levra»

12.2.2 Spørsmål til «En misfornøyd sykepleierstudent snakker rett fra levra»
12.2.3 Ordfamilie. Sett inn ordene som mangler.

12.3 Til dere som tror at sykepleiere bare løper og stresser … 208
12.3.1 Ordliste til «Til dere som tror at sykepleiere bare løper og stresser …»

12.4 Betinas tanker om sykepleieryrket 210
12.4.1 Ordliste til «Betinas tanker om sykepleieryrket»
12.4.2 Spørsmål til «Betinas tanker om sykepleieryrket»

12.5 Personlig, men ikke privat 216
12.5.1 Ordliste til «Personlig, men ikke privat»

12.6 «Robonurse» 217
12.6.1 Ordliste til «Robonurse»
12.6.2 Bøy substantivene

12.7 Alternativ medisin versus skolemedisin 218
12.7.1 Ordliste til «Alternativ medisin versus skolemedisin»

KAPITTEL 13 TANKER OG DISKUSJONER 221
13.1 Kommunikasjonen mellom legen og sykepleieren 221
13.1.1 Spørsmål til «Kommunikasjon mellom legen og sykepleieren»

13.2 Turnusarbeid 222
13.2.1 Bøy substantivene

13.3 Korridorpasienter 223
13.3.1 Ordliste til «Korridorpasienter»
13.3.2 Spørsmål til «Korridorpasienter»

13.4 Den kliniske ernæringsfysiologen 226
13.4.1 Ordliste til «Den kliniske ernæringsfysiologen»
13.4.2 Spørsmål til «Den kliniske ernæringsfysiologen»

13.5 Myter om epilepsi 228
13.5.1 Ordliste til «Myter om epilepsi»
13.5.2 Spørsmål til «Myter om epilepsi»

13.6 Jordmorrollen i et historisk perspektiv 231
13.6.1 Ordliste til «Jordmorrollen i et historisk perspektiv»
13.6.2 Spørsmål til «Jordmorrollen i et historisk perspektiv»

KAPITTEL 14 Grammatikkoppgaver med helsenorsk 235
14.1 Sett inn substantivene i riktig form
14.2 Sett inn substantivene i riktig form

14.3 Sett inn substantivene i riktig form
14.4 Sett inn adjektivene i riktig form
14.5 Sett inn adjektivene i riktig form
14.6 Sett inn adjektivene i riktig form
14.7 Sett inn en preposisjon eller et adverb som passer
14.8 Sett inn en preposisjon eller et adverb som passer
14.9 Sett inn ordene som mangler

B2 257

KAPITTEL 15 GRAMMATIKKOPPGAVER MED HELSENORSK – OG ORDLISTER 259

15.1 Helsenorskordliste (a–b) 259

15.1.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
15.1.2 Snakk eller skriv om dette spørsmålet
15.1.3 Hva er ordfamilien?

15.2 Sett inn ordene som mangler. Bøy ordene i parentes riktig. 263

15.2.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
15.2.2 Hva er ordfamilien?
15.2.3 Snakk eller skriv om disse spørsmålene
15.2.4 Kan du preposisjonsuttrykkene?

15.3 Sett inn ordene som mangler. Bøy ordene i parentes riktig.
Lag riktig ordstilling 266

15.3.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
15.3.2 Hva er ordfamilien?
15.3.3 Snakk eller skriv om disse spørsmålene
15.3.4 Kan du preposisjonsuttrykkene?

15.4 Velg riktig alternativ: Fødsel 269

15.4.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
15.4.2 Hva er ordfamilien?
15.4.3 Kan du preposisjonsuttrykkene?

15.5 Velg riktig alternativ: Biorytmen 272

15.5.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
15.5.2 Hva er ordfamilien?
15.5.3 Snakk eller skriv om disse spørsmålene

15.6 Til stede (1). 274

15.6.1 Ordliste til «Til stede»
15.6.2 Spørsmål til «Til stede»

KAPITTEL 16 GRAMMATIKKOPPGAVER MED HELSENORSK – OG ORDLISTER 279

16.1 Helsenorskordliste (c–f) 279

16.1.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
16.1.2 Hva er ordfamilien?

16.2 Sett inn ordene som mangler. Bøy ordene i parentes riktig. Lag riktig ordstilling . . 282

16.2.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
16.2.2 Snakk eller skriv om dette spørsmålet
16.2.3 Hva er ordfamilien?
16.2.4 Kan du preposisjonsuttrykkene?

16.3 Sett inn ordene som mangler. Bøy ordene i parentes riktig. Lag riktig ordstilling . . . 286

16.3.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
16.3.2 Snakk eller skriv om disse spørsmålene

16.4 Velg riktig alternativ: Barsel og fødsel 288

16.4.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
16.4.2 Snakk eller skriv om dette spørsmålet
16.4.3 Hva er ordfamilien?

16.5 Velg riktig alternativ: Skjelettet 291

16.5.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
16.5.2 Snakk eller skriv om dette spørsmålet

16.6 Til stede (2). 293

16.6.1 Ordliste til «Til stede»
16.6.2 Spørsmål til «Til stede»

KAPITTEL 17 GRAMMATIKKOPPGAVER MED HELSENORSK – OG ORDLISTER . . . 295

17.1 Helsenorskordliste (g–j). 295

17.1.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger med ordene?

17.2 Sett inn ordene som mangler. Bøy ordene i parentes riktig. Lag riktig ordstilling . . 298

17.2.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
17.2.2 Hva er ordfamilien?

17.3 Sett inn ordene som mangler. Bøy ordene i parentes riktig. Lag riktig ordstilling . . 302

17.3.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
17.3.2 Snakk eller skriv om dette spørsmålet

17.4 Velg riktig alternativ: Livsstil 304

17.4.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
17.4.2 Snakk eller skriv om dette spørsmålet

17.5 Velg riktig alternativ: Førstehjelp 306

17.5.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?

17.6 Til stede (3) 309

17.6.1 Ordliste til «Til stede»
17.6.2 Spørsmål til «Til stede»

18 GRAMMATIKKOPPGAVER MED HELSENORSK – OG ORDLISTER 313
18.1 Helsenorskordliste (k–l) 313
18.1.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
18.2 Sett inn ordene som mangler. Bøy ordene i parentes riktig. Lag riktig ordstilling . . . 316
18.2.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
18.3 Sett inn ordene som mangler. Bøy ordene i parentes riktig. Lag riktig ordstilling . . . 318
18.3.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
18.3.2 Snakk eller skriv om disse spørsmålene
18.4 Skriv om setningene. Setning A og B skal bety det samme. 320
18.5 Velg riktig alternativ: Nervesystemet 322
18.5.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
18.6 Velg riktig alternativ: Trening. 324
18.6.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
18.6.2 Snakk eller skriv om disse spørsmålene
18.7 Til stede (4). 326
18.7.1 Ordliste til «Til stede»
18.7.2 Spørsmål til «Til stede»
19 GRAMMATIKKOPPGAVER MED HELSENORSK – OG ORDLISTER 329
19.1 Helsenorskordliste (m–p) 329
19.1.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
19.2 Skriv om setningene. Setning A og B skal bety det samme. 331
19.3 Velg riktig alternativ: Hjernen 333
19.3.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
19.4 Velg riktig alternativ: Å bli gammel. 334
19.4.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
19.5 Til stede (5). 336
19.5.1 Ordliste til «Til stede»
19.5.2 Spørsmål til «Til stede»
20 GRAMMATIKKOPPGAVER MED HELSENORSK – OG ORDLISTER 339
20.1 Helsenorskordliste (r–s) 339
20.1.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
20.2 Skriv om setningene. Setning A og B skal bety det samme. 343
20.3 Velg riktig alternativ: Musklene 344
20.3.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?

20.4 Velg riktig alternativ: Huden 346
20.4.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?

20.5 Velg riktig alternativ: Anatomi 347
20.6 Til stede (6) 348
20.6.1 Ordliste til «Til stede»
20.6.2 Spørsmål til «Til stede»

21 GRAMMATIKKOPPGAVER MED HELSENORSK – OG ORDLISTER 351
21.1 Helsenorskordliste (t–å) 351
21.1.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?

21.2 Ord og uttrykk med kroppsdeler 353
21.3 Sett inn ordene som mangler. Bøy ordene i parentes riktig. Lag riktig ordstilling . . . 361
21.3.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
21.3.2 Snakk eller skriv om dette spørsmålet

21.4 Velg riktig alternativ: Råmat (raw food) 364
21.4.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?

21.5 Velg riktig alternativ: Sansene 366
21.5.1 Husker du ordene? Kan du forklare ordene og lage setninger?
21.5.2 Hva er ordfamilien?

21.6 Velg riktig alternativ: Ulike tema 368
21.7 Til stede (7) 371
21.7.1 Ordliste til «Til stede»
21.7.2 Spørsmål til «Til stede»

21.8 Dagene er som epler 372
21.8.1 Ordliste til «Dagene er som epler»
21.8.2 Spørsmål til «Dagene er som epler»

MINIGRAMMATIKK 381
Kort om substantiv 381
Kort om adjektiv 385
Kort om predikativ og bøyning når adjektiv står etter verb 389
Partisipper av regelrette verb som ender på -et 391
Partisipper av uregelrette verb som ender på -et 392
Om ordfamilie 392
Oversikt over de regelrette verbene 394
Oversikt over de uregelrette verbene 394
Om bruk av verbtidene 402

Verbkonstruksjon med flere modale hjelpeverb + infinitiv 404
S-passiv og passiv med *bli* og *være* 405
Om forskjellen på *være*/*bli* 405
Om *få* som hjelpeverb 406
Andre hjelpeverb 406
Partikkelverb / sammensatte verb 407
Liste over mange vanlige fast og løst sammensatte verb som betyr omtrent det samme 407
Liste over mange vanlige fast og løst sammensatte verb som ikke betyr det samme 408
Kort om setninger 409
Om adverbet *nemlig*. 415
Eksempler på bruk av *at* for å uttrykke følge/resultat – sammen med *så* 416
Utbrytning 416
Noen uttrykk og fraser 416
Om *begge* og *begge deler* 417
Hvis eller *om*? 417
Ennå eller *enda*? 418
Lenger eller *lengre*? 418
Lenger eller *lengre*? 418
Om adverbet *gjerne* 419
Om subjunksjonen *liksom* 420
Hvordan lager vi ord på norsk? Hvilke typer ord har vi? 420

Bildekilder 422

Forord

De beste, mest kraftfulle og kreative ideene kommer når man minst venter det. De melder seg spontant, uten at det er planlagt. Ideer kan ikke presses eller tvinges fram. Nye ideer viser seg ofte ved at de sprenger seg vei; de presser på; de insisterer og de gir seg ikke – enten man vil ta imot dem eller ei. Tilblivelsen av *Helsenorsk for deg!* skjedde delvis på denne måten – helt uten at det var planlagt, påtenkt eller tidsmessig passende. Alt skjedde spontant og plutselig. Ideene kom flyvende; de var ukontrollbare, sterke og en smule luftige i starten. Ideene til *Helsenorsk for deg!* kom ad underlige omveier, via meldinger på Facebook, flyreiser til Vilnius – og gjennom kontakten og vennskapet som ble etablert mellom meg og Paulius Somoška fra Litauen. Gjennom våre samtaler forstod vi at vi ønsket å samarbeide om utviklingen av nettkurset med samme navn. Den konkrete utformingen av boken, nettkurset og appen *Helsenorsk for deg!* må jeg selv ta ansvar for, men til Paulius vil jeg si: Takk for at du har støttet og oppmuntret meg i dette krevende arbeidet. Takk for at du har ventet tålmodig på at boken skulle se dagens lys. Nå foreligger endelig *Helsenorsk for deg!*. Endelig kan vi *ta på* boken og vise den for resten av verden!

Jeg vil også benytte anledningen til å takke kursdeltakere og studenter som har hjulpet meg på veien. Spesielt vil jeg trekke fram Bara Jasem Alowais, Elena Kalitina og Faye Cabuhan – som er helsepersonell og studenter jeg kjente godt fra før. Dere gikk med på å møte meg og snakke med meg om deres tanker, ideer og meninger. Vårt møte var det jeg trengte for å komme i gang for alvor – og resultatet ser dere nå. Gjennom å snakke med dere fikk tankene mine vinger. Mitt håp er at jeg har laget noe som mange vil finne nyttig (og kanskje også litt annerledes enn andre bøker i helsenorsk).

Da jeg var godt i gang med utformingen av boken, fikk jeg hjelp og inspirasjon av kursdeltakerne som begynte på nettkursene i *Helsenorsk for deg!* allerede før boken hadde sett dagens lys. Gjennom deres kommentarer og respons fikk jeg en klarere formening om hva jeg med fordel kunne fokusere på.

Underveis i arbeidet med *Helsenorsk for deg!* tok jeg også kontakt med Olesya Skorodumova, som sa ja til å illustrere flere av tekstene i boken. Jeg vil rette en stor takk til Olesya for disse flotte illustrasjonene, som uttrykker en spesiell atmosfære og som griper viktige poeng i tekstene.

Til slutt vil jeg trekke fram min kjære redaktør May Helene Solberg. I år har vi tiårsjubileum for vårt arbeid sammen, ettersom arbeidet med *Det går bra!* ble påbegynt høsten 2007. Disse ti årene med May som redaktør har vært fantastiske år – fylt av kreativitet, skaperlyst og energi som aldri har gått tom. Vårt samarbeid er preget av *fornybar energi.* Uten hennes hånd, tanker og råd ville bøkene ikke ha vært slik de er; uten hennes nærvær ville skrivingen ofte ha stoppet opp og vært mye tyngre. Heldigvis er May utrolig nok alltid til stede – og hun hjelper meg videre slik at nye bøker bare kan fortsette å komme. Skal vi ta ti år til, May?

Helt til slutt vil jeg takke verdens beste Nara … Jeg sitter på skulderen din for alltid. Det vet du godt.

Nodeland, juli 2017
Cecilie Lønn

Om *Helsenorsk for deg!*

Hva er «helsenorsk»?

Begrepet «helsenorsk» har etablert seg som betegnelse på kurs og læreverk i norsk for innvandrere som skal jobbe i helsevesenet. Men hva er egentlig helsenorsk? Hvem sitt språk søker vi å innfange – helsepersonellets språk? Pasientens språk? Hvor går grensen mellom det helsefaglige språket og det hverdagslige språket? Hvem skal definere hva som er helsenorsk – helsepersonell eller norsklærere?

Slike spørsmål dukker opp når man skal utforme et læreverk i helsenorsk. Mitt mål med *Helsenorsk for deg!* har ikke vært å skrive en bok som gir utdypende kunnskap i medisinfaglige spørsmål. Helsepersonell som skal lære helsenorsk, besitter denne kunnskapen fra før. Det de trenger er å kunne formidle denne kunnskapen i et språk som kolleger og pasienter forstår. Sykepleiere, leger, helsearbeidere og annet helsepersonell er avhengige av å forstå hverandre, og de må forstå pasientene. De må også kunne fange opp nyansene i det pasientene uttrykker. De må kunne kommunisere om behandling, smerter og plager på mange forskjellige måter, og de må kunne snakke om kropp, følelser, frykt, glede, liv og død. Det fremste formålet med denne boken er å legge et grunnlag for at kommunikasjonen mellom helsepersonell og pasient/kunde/bruker, og helsepersonell imellom, kan styrkes. Det er med dette målet for øye at innholdet har fått sin form.

Om tekstene i boken

Når man blir syk og blir pasient i det norske helsesystemet, er det tre parter som berøres. Det er pasienten selv, helsepersonellet og de pårørende. Disse tre partene vil snakke om sykdommen på ulikt vis. Helsepersonellet vil sammen snakke om sykdommen i faglige termer, pasienten vil kanskje snakke om sykdommens symptomer og om sine reaksjoner, og pårørende vil snakke om den sykes